

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים

ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים

מועד הבחינה: חורף תשע"ג, 2013

מספר השאלון: 207,002103

נספח: "מקראות גדולות": **בראשית**, כ"ד, י'-כ"ז

ת נ "ך

לבתי ספר דתיים

יחידת לימוד אחת לנבחנים המשלימים ל-3 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	—	פרק שלא נלמד	—	32 נקודות
פרק שני	—	תורה	—	36 נקודות
פרק שלישי	—	נביאים וכתובים	—	32 נקודות
	—	סה"כ	—	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים.

ד. הוראות מיוחדות: העתקה של פסוקים או של דברי הפרשן בלבד לא תתקבל כתשובה.

הערה: בנספח בא השם המפורש בצורת ה' ובצורת א־לקים.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

פרק ראשון — פרק שלא נלמד (32 נקודות)

בראשית, כ"ד, י"ב-ז' (נספח)

עיין בנספח ובמפרשיו, וענה על כל השאלות 1-4 (מספר הנקודות לכל שאלה רשום בסופה).

עבד אברהם יוצא למצוא אישה ליצחק

1. עיין בפסוקים י"ב-י"ד.

א. הסבר מהו המבחן שקבע העבד, ומדוע בחר העבד דווקא במבחן זה?

ב. "לא ימצא בך... מנחש" (**דברים**, י"ח, י'). **רמב"ם**: "כיצד הוא הניחוש... המשים לעצמו סימנים:

אם ייארע לי כך וכך אעשה דבר פלוני, ואם לא ייארע — לא אעשה".

רש"י הירש (**בראשית**, כ"ד, י"ד): "אין 'מנחש' אלא התולה את מעשיו במאורעות שאינם עומדים

אתם בשום קשר הגיוני... ואולם הסימן בו ביקש אליעזר [=העבד] להכיר את האישה ההוגנת ליצחק

שייך למידות האופי".

לפי רש"י הירש, הסבר מדוע לא עבר העבד על איסור ניחוש.

(11 נקודות)

2. א. (1) "והיה הנערה אשר אָמַר אליה הטי נא כדך ואשתה ואמרה שתה וגם גמליך אשקה

אָתָּה הכחת לעבדך ליצחק" (פסוק י"ד).

על פי פסוקים י"ח-כ', ציין שני פרטים בהתנהגות של רבקה שהיו שונים מהסימן שביקש

העבד בתפילתו, וכתוב מה אפשר ללמוד מכל אחד מהם על אישיותה של רבקה.

(2) עיין ב**בראשית**, פרק י"ח, פסוקים ג'-ח'.

ציין נקודת דמיון אחת בין התנהגות רבקה כלפי העבד להתנהגות אברהם כלפי אורחיו.

ב. עיין בפסוקים י"ט-כ"ד ובאור החיים לפסוק כ"א.

איזה קושי בא אור החיים ליישב בדבריו, וכיצד הוא מיישב אותו?

(9 נקודות)

3. עיין בפסוקים כ"ב-כ"ד.

א. עיין ברש"י לפסוק כ"ג, ד"ה "ויאמר בת מי את".

איזה קושי בנוגע להתנהגותו של העבד מיישב רש"י בדבריו, וכיצד הוא מיישב אותו?

ב. עיין ברשב"ם לפסוק כ"ב.

כיצד רשב"ם מיישב את הקושי שצינת בסעיף א?

(7 נקודות)

4. עיין בפסוקים כ"ג-כ"ז.

מדוע הודה העבד לה' רק לאחר שרבקה השיבה לשאלתו? היעזר בנאמר בפרק כ"ד, פסוקים ג'-ד'

(שים לב: פסוקים אלו אינם מופיעים בנספח).

(5 נקודות)

פרק שני — תורה (36 נקודות)

עליך לענות על שתי שאלות (לכל שאלה — 18 נקודות).

תלמידי התכנית הרגילה — יענו על שתיים מהשאלות 5, 6, 7.
תלמידי התכנית הניסיונית — יענו על שתיים מהשאלות 5, 8, 9.

5. נביא שקר ועיר הנידחת

עיין בדברים, פרק י"ג.

א. עיין בפסוקים ב'-ו'.

(1) "כי מנסה ה' אלקיכם אתכם" (פסוק ד').

במה בא לידי ביטוי ניסיון זה?

(2) על פי מה יודעים שאין להאמין לדברי הנביא שבפסוקים אלה?

ב. עיין בפסוקים י"ג-י"ט.

(1) כתוב שני תנאים שצריכים להתקיים כדי שעיר שעבדו בה עבודה זרה תיחשב

ל"עיר נידחת".

(2) "ולא ידבק בידך מאומה מן החרם" (פסוק י"ח).

ספורנו (דברים, ז', כ"ה): "לפעמים יקרה שתצליח באותו כסף וזהב שעליהם, ותחשוב שהיה זה בכוח אותה העבודה זרה".

אברבנאל: "ואפשר עוד לפרשו על עניין השלל שציווה לשרוף ברחוב העיר שלא ידבק בידם מאומה ממנו, לפי שאם כן יחרה אף ה' עליהם בראותו שהם שמחים בדבר לתועלתם".

מה התורה מצווה בפסוק זה, וכיצד כל אחד מפרשנים אלה מסביר את הטעם לציווי?

שים לב: שאלות 6-7 מיועדות לתלמידים שלמדו על פי התכנית הרגילה בלבד!

6. מצוות ערי מקלט

עיין בדברים, פרק י"ט, פסוקים א'-י"ג.

א. (1) עיין בפסוקים א'-ג'.

— "תכין לך הדרך" (פסוק ג').

— "ושלשת את גבול ארצך" (פסוק ג').

אילו פרטים בנוגע למצוות ערי מקלט נלמדים מכל אחד מהביטויים האלה, ולשם מה התורה מצווה אותם?

(2) עיין בפסוקים ד'-ה'.

לפי פסוק ד', אילו שני תנאים צריכים להתקיים כדי שהרוצח ינוס לעיר מקלט,

וכיצד תנאים אלה באים לידי ביטוי בדוגמה שבפסוק ה'?

ב. (1) עיין בפסוקים ח'-ט'.

מה התורה מצווה בפסוקים אלה, ולשם מה היא מציינת בפסוק ט' "כי תשמור את כל המצוה הזאת לעשתה"?

(2) מיהו ה"נקי" בפסוק י'?

מיהו ה"נקי" בפסוק י"ג?

7. עיין בדברים, פרק כ"ג.

א. מחנה ישראל במלחמה

עיין בפסוקים י'-ט"ו.

(1) עיין בפסוק י' וברמב"ן שלפניך.

רמב"ן: "והנכון בעיניי בעניין המצווה הזאת כי הכתוב יזהיר בעת אשר החטא מצוי בו.

והידוע במנהגי המחנות היוצאות למלחמה כי יאכלו כל תועבה, יגזלו ויחמסו".

ממה התורה מזהירה בפסוק י'?

לפי רמב"ן, מדוע התורה מְפַנָּה הזהרה זו דווקא ליוצאים למלחמה?

(2) עיין בפסוקים י"ד-ט"ו.

מה התורה מצווה בפסוק י"ד, ומהו הטעם לציווי זה לפי האמור בפסוק ט"ו?

ב. נדרים

עיין בפסוקים כ"ב-כ"ד.

(1) מהי מצוות העשה ומהי מצוות הלא תעשה שבקטע זה?

(2) עיין בפסוק כ"ד ובאברבנאל שלפניך.

אברבנאל: "הסיבה למה ישמור הנדרים... האחד מצד ה' יתברך אשר נדר אליו כי אין ראוי

שיכזב לו [=שלא יקיים]... והשני מצד הנודר עצמו שאין כבודו שלא ישמור את דברו".

לפי אברבנאל, מה הם שני הנימוקים לציווי לקיים נדרים?

הוכח את דברי אברבנאל מן הכתוב.

שים לב: שאלות 8-9 מיועדות לתלמידים שלמדו על פי התכנית הניסיונית בלבד!

8. עיין בדברים, פרק כ', פסוקים א'-ט'.
- א. (1) ספרי (פסוק א') "כי תצא למלחמה" — במלחמות הרשות הכתוב מדבר".
הוכח את דברי ספרי מפסוקים ה'-ח'.
- (2) עיין בפסוקים ה'-ז' ובראב"ע שלפניך.
ראב"ע (פסוק ה'): "והטעם... והנה לבו לביתו לא למלחמה, על כן ינוס ויניס אחרים".
מה המשותף לשלושת המשוחררים מהמלחמה הנזכרים בפסוקים אלה, ומה הסיבה לשחרורם העולה מדברי ראב"ע לפסוק ה'?
- ב. (1) עיין בפסוק ח'.
מדוע "הירא ורך הלבב" ירא לצאת למלחמה? הסבר לפי שתי דעות שלמדת.
- (2) עיין בדברים, פרק כ"ד, פסוק ה' וברש"י שלפניך.
רש"י: "לכל דבר" — שהוא צורך הצבא... אבל החוזרים מעורכי המלחמה... [שבפרק כ'] מספקים מים ומזון ומתקנים את הדרכים".
לפי רש"י, במה שונה דינו של מי שלקח אישה מדינים של "החוזרים מעורכי המלחמה" הנזכרים בפרק כ'? כתוב בלשוןך את הנימוק להבדל זה.
9. מצוות ערי מקלט
- עיין בדברים, פרק י"ט, פסוקים א'-י'.
- א. (1) עיין בפסוקים א'-ג'.
- "תכין לך הדרך" (פסוק ג').
— "ושלשת את גבול ארצך" (פסוק ג').
- אילו פרטים בנוגע למצוות ערי מקלט נלמדים ממכל אחד מהביטויים האלה, ולשם מה התורה מצווה אותם?
- (2) עיין בפסוקים ד'-ה'.
- לפי פסוק ד', אילו שני תנאים צריכים להתקיים כדי שהרוצח ינוס לעיר מקלט, וכיצד תנאים אלה באים לידי ביטוי בדוגמה שבפסוק ה'?
- ב. עיין בפסוק י' ובדברים, פרק כ"א, פסוק ח'.
- (1) מיהו ה"נקי" בפסוק י', ומיהו ה"נקי" בפרק כ"א, פסוק ח'?
- (2) כיצד אחריות החברה לַפָּרֵט באה לידי ביטוי בכל אחד מהפסוקים האלה?

פרק שלישי — נביאים וכתובים (32 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 10-12 (לכל שאלה — 16 נקודות).

10. עיין בשמואל ב, פרק א'.

א. (1) יש הטוענים שהנער העמלקי רצה למצוא חן בעיני דוד במעשיו.

הוכח טענה זו מפסוקים ו'-י'.

(2) מה ההבדל בין התיאור של סדר המאורעות בפסוק ד' לבין התיאור של סדר

המאורעות בפסוק י"ב?

כיצד הבדל זה מבטא את היחס של דוד אל שאול?

ב. (1) עיין בפסוק כ"ב.

כיצד באה לידי ביטוי גבורת שאול ויהונתן בפסוק זה?

(2) עיין בפסוק כ"ד ובפסוק כ"ו.

קינת דוד על שאול ויהונתן מביעה את ההבדל ביחסו של דוד אל כל אחד מהם.

מהו ההבדל בין היחס של דוד לשאול ובין יחסו ליהונתן, וכיצד הבדל זה בא לידי ביטוי

בפסוקים אלה?

11. עיין בישעיה, פרק מ'.

א. (1) עיין בפסוקים א'-ב'.

אל מי פונה ישעיה בדברים אלה, ומהו תוכן הנחמה שבפסוק ב'?

(2) — "קול קורא" (פסוק ג').

— "קול אמר קרא" (פסוק ו').

הסבר מהו תוכן הקריאה של כל אחד מהקולות.

ב. עיין בפסוקים י"ב-ט"ז.

— "מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תנן" (פסוק י"ב).

— "את מי נועץ ויבינהו וילמדהו בארח משפט" (פסוק י"ד).

(1) הסבר כל אחת משאלות אלו.

(2) מהי המסקנה הנובעת משאלות אלו?

12. עיין בישעיה, פרק מ"ב, פסוקים ט"ו-כ"ה.

א. עיין בפסוקים ט"ו-י"ז.

בפסוקים אלה מתוארים ישראל כעיוורים.

(1) הסבר שלושה דברים שיעשה ה' למען ה"עיוורים".

(2) הסבר את הקשר בין הנאמר בפסוק י"ז לנאמר בפסוקים ט"ו-ט"ז.

ב. עיין בפסוקים כ'-כ"ה.

(1) במה הנביא מאשים את ישראל בפסוק כ'?

(2) מהו מצבו של העם המתואר בפסוק כ"ב, ומה המסקנה שישראל צריכים להסיק מכך

לפי האמור בפסוקים כ"ד-כ"ה?

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך